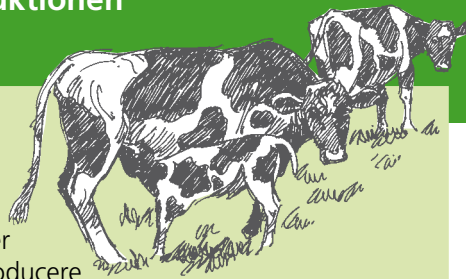

Formål og resultater

Formålet med projektet SUMMER var at undersøge, om det kan være en fordel for kødproducenter at fremstille kødprodukter, der adskiller sig mere fra de konventionelle. Er det f.eks. muligt at producere kød med bedre smag og andre fysiske kvaliteter, og samtidig prioritere immaterielle fortrin højt, ved at dyrene går på friland, at fodringen baseres på lokale fodermidler, og at dyrenes sundhed og velfærd understøttes ekstra? Projektet har vist en række udviklingsmuligheder i forhold til en højværdi-kødproduktion, der er baseret på frilandsproduktion og lokalt produceret foder. Hvis markedsandelen skal øges, er det dog afgørende fortsat at have fokus på produkternes spisekvalitet og ikke mindst pris – og dermed også på omkostninger i primærproduktion.

Mange muligheder for at gøre øko-kød specielt

Den økologiske kødproduktion er stadig relativt svagt udviklet. Det gælder både svin, fjerkræ og ungvæg. En af årsagerne er formentlig, at økologisk kød koster væsentligt mere end konventionelt, uden at forbrugeren nødvendigvis oplever den store kvalitetsforskel. En mulig udviklingsvej for den økologiske kødproduktion er derfor at producere produkter, der adskiller sig markant fra de konventionelle både i forhold til smag, udseende og etisk kvalitet, således at man kan retfærdiggøre en væsentlig merpris.

Nogle væsentlige etiske kvaliteter er, at dyrene går på friland, at fodringen baseres på lokale ressourcer, og at der bliver gjort en ekstra indsats for at understøtte dyrenes sundhed og velfærd. I projektet er disse kvaliteter undersøgt, mens der samtidig er fokuseret på kødkvalitet. Vi har gennemført en række forsøg med ungvæg, slagtekyllinger og slagtesvin på friland, interviewet centrale aktører inden for afsætning af højværdikødprodukter og desuden gennemført forbrugertests.

Ungkvæg på urteberiget græsmarksfoder

Forsøgene har vist, at tyrekalve af malkekvægsrace udmærket kan færdigfedes på ren kløvergræs eller med urter, uden at det forringer kødkvaliteten. Anvendelse af en urteblanding i stedet for kløvergræs de sidste to måneder før slagtning forbedrer kødets vitaminindhold og fedtsyresammensætning. Denne fodringsstrategi kan således være relevant i en højværdi-produktion af kalvekød baseret på mere lokale ressourcer.

Vi har påvist, at det er muligt at producere ungvæg, herunder tyre, på græs over to græsnings sæsoner og slagtet ved en alder på ca. 16 måneder. Håndteringen af tyrene på græs forløb fint, men de havde dog et højere aggressionsniveau i forbindelse med slagtningen, og det påvirkede kødkvaliteten negativt. Derudover var slagtekroppene fra tyre for magre. Derfor er det et mere sikkert valg i forhold til mørhed og kødkvalitet at færdigfede tyre på stald, mens kvier og stude med fordel kan færdigfedes på græs.

Gode kyllinger på dansk foder

For slagtekyllinger fandt vi, at der er vigtigt et samspil mellem genotype og fodring, som påvirker bensundhed og forekomsten af bevægeproblemer. I mod-

sætning til de langsomt voksende genotyper, havde kyllinger af den "gængse" genotype tydelige bevægeproblemer, især når de blev fodret med en "normal" foderblanding, hvor foderoptagelse og tilvæksten var højere end ved fodring med en mere "lokal" foderblanding også lidt højere end tilladt i økologisk produktion. Med den lokale foderblanding blev kødet imidlertid mindre mørt. Den bedste strategi vil derfor være en lav foderstyrke i begyndelsen af opdrætningsperioden – f.eks. gennem en relativt større andel af hele korn i blandingen – efterfulgt af en kraftig fodring i de sidste to uger før slagtning. Herved forbedres bensundhed og velfærd, og der opnås næsten samme mørhed og foderforbrug som ved en kraftig fodring gennem hele perioden.

Langsomtvoksende dyr har bedre immunforsvar

Projektet viste, at kyllinger af forskellig afstamning havde forskellige immunfunktioner. Afstamningen med det laveste vækstpotentiale havde flere monocytter, lymfocytter og antistoffer end afstamningen med det største vækstpotentiale – og forskellen var især tydelig, når sidstnævnte havde en høj foderoptagelse og væksthastighed. Dette stemmer overens med hypotesen om, at lavere vækstrate giver mulighed for at udvikle et mere robust immunsystem.

Svin på kløver og jordskokker

For slagtesvin viser resultaterne, at direkte fouragering f.eks. på marker med kløvergræs og jordskokker kan bidrage væsentligt til dyrenes forsyning med energi, protein samt mineraler og vitaminer, og at der kan opnås en høj kødprocent ved slagtesvin på friland. Der er imidlertid også nogle produktionsmæssige udfordringer. For at opnå en høj optagelse ved fouragering er det nødvendigt at reducere tildelingen af tilskudsfoder. Men skærer man for meget ned i tilskudsfoderet, reduceres den daglige tilvækst markant, og kødet bliver mindre mørt. Det forventes dog, at den negative effekt på mørthed delvis kan opvejes ved en anden håndtering af slagtekroppe såsom skånsom nedkøling eller ændret ophængningsmetode.

Hvad siger forbrugerne?

I forhold til udvikling af markedsstrategier viser interviews med forbrugere, kokke og kød-indkøbere, at tilgængelighed, dyrevelfærd og information er meget væsentlige indsatsområder sammen med produktets spisekvalitet. Forbrugerne var positive over for de produktionsmetoder, som blev testet i projektet, men da økologisk kød i forvejen er dyrt sammenlignet med ikke-økologisk kød, vil det formentlig alligevel være vanskeligt at opnå en yderligere merpris.

Det er mest sandsynligt, at det er de forbrugere, som i forvejen hyppigt køber økologisk kød, der vil efterspørge kød produceret efter de nye metoder, som projektet SUMMER har testet. Det er således tvivlsomt, om disse produktionsmetoder reelt kan medvirke til at udvide markedet alene i kraft af produktets immaterielle kvaliteter. Dette understreger vigtigheden af, at de biologiske faktorer, der kan bruges til at nedbringe produktionsomkostningerne, bliver prioriteret. Endelig er det vigtigt at fokusere på faktorer, der forbedrer spisekvaliteten.

Resultaternes betydning for landbrug og samfund

Projektets resultater kan på længere sigt være med til at forbedre den økologiske kødproduktions troværdighed og robusthed. Projektet anviser veje til nye højværdiprodukter og metoder til at reducere miljøproblemer ved frilandsproduktion og samtidig understøtte husdyrenes mulighed for naturlig adfærd samt mindske behovet for importeret proteinfoder.

Læs mere

Projektets hjemmeside:
www.icrof.dk/Sider/Forskning/organicrdd_summer.html

Projektets publikationer:
<http://orgprints.org/view/projects/Organic-RDD-summer.html>

Materialer til temadag om økologisk svineproduktion:
www.friland.dk/Landmand/Moeder-arrangementer/13-juni-2013-Temadag-om-oekologisk-svineproduktion.aspx

Projektleder

John E. Hermansen
Aarhus Universitet
Institut for Agroøkologi, Jordbrugssystemer og Bæredygtighed
Tlf.: 8715 8017
Mail: John.Hermansen@agro.au.dk

